

182

Colecția **POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE**

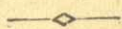
DIN POVESTIRILE TRIMISE LA CONCURS:

„PLECAREA“, „INDEX E-81“,
„MISTERIOASELE
CRISTALE OCTAEDRICE“

EDITATĂ
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

N. MINEI

Plecarea

I. VARŞAVSKI

Index „E-81”

G. GRUDER

Misterioasele cristale octaedrice

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”
Anul VIII – Nr. 182 – 15 iunie 1962

Cu acest număr al Colecției începem publicarea lucrărilor trimise în cadrul primului concurs internațional din țările socialiste pentru cele mai bune povestiri de anticipație. Prima și ultima povestire aparțin unor autori români, cea de-a doua unui autor sovietic. Reamintim că ultimul termen de predare a manuscriselor pentru concurs este 15 iulie 1962.

**Coperta – desen: DUMITRU IONESCU
Desene interioare: AUREL BUICULESCU**

Plecarea

Cei doi tineri se priviră. Pe figurile lor era întipărită o expresie ciudată. „Cum se uită unul la celălalt! — își spune șeful. Ai zice că sînt plini de... Stai, stai, cum se numea sentimentul acela? (Din pricina efortului, șeful încreți fruntea și luă fără voie un aer supărat). Nu cumva mă lasă memoria?... Un sentiment de antagonism, foarte răspîndit în omenire, în urmă cu cîteva sute de ani. (Își aminti brusc de un pasaj dintr-un roman istoric: „Donald și Gregory simțeau cum îi copleșește...“) Ce naiba îi copleșea?... Minia? Nu, nu asta!... A, da: dușmănia! Îi copleșea dușmănia... Da, ai zice că și ăștia doi, din fața mea, se privesc cu dușmănie...”

Șeful zîmbi. Și pentru că-și amintea termenul, dar mai ales pentru că îl amuza ideea. Păcat că nu putea să le spună și celor doi de ce zîmbește. Erau prea tineri ca să știe ceva despre dușmănie. Into nu împlinise nici șazecei de ani. Și cu siguranță că nici unul dintre ei nu citea romane istorice.

Din minusculul difuzor, îngropat în peretele vitrifiat al camerei, răsună vocea impersonală și nițeluș sacadată a secretarului electronic:

— Cinci apeluri. Fără legătură cu Groda. Transmit?

— Nu! Mențin prioritate pentru Groda.

Șeful conectă o bornă și, peste cîteva clipe, camera fu inundată de o melodie delicată, aeriană. „Cît e de cînd oamenii îl ascultă pe Bach? Un mileniu, aproape. Și totuși, încintarea rămîne aceeași... Poate că o să ne ajute și acum să calmăm puțin spiritele!”

Dar notele cristaline, pe care le picura un clavecin aflat parcă alături de ei, nu avură nici un efect asupra celor doi tineri. „După cît se pare — își spuse șeful —, animozitatea nu e solubilă în muzică”.

— Discuția nu are nici un rost, declară cu o voce înăbușită Into. Dreptatea este evident de partea mea...

— Evident pentru cine? întrebă ironic Dartu. Pentru mine în nici un caz!

Se uită cu coada ochiului la șef, dar acesta nu scoase nici un cuvânt.

— Eu sînt mai tînăr, spuse Into.

— Nu cumva m-ai și trecut în categoria moșnegilor? Îți atrag respectuos atenția că n-am împlinit decît nouăzeci și doi de ani. În schimb, am mai multă experiență ca tine...

— Aici nu e vorba de experiență, ci de rezistență. Nu uita că organismul tău e destul de șubred. Ai avut și o moarte clinică!

— Ei și? Pe cine vrei să impresionezi cu moartea clinică? Asta-i ca și cum ai fi spus acum cinci-șase secole că am avut... Cum îi zicea bolii aleia, ușoare, dar sîciitoare, de care nu mai scăpau oamenii?

— Guturai, spuse șeful. („Va să zică citește și Dartu romane istorice!”)

— Nu știu ce e aia „guturai”, răspunse posac Into. Știu numai că pînă acum tu ai murit o dată și eu nu...

— În schimb, eu nu am decît șase copii și tu ai treisprezece!

Degetele nevăzutului clavecinist brodau neobosite diafana lor dantelă muzicală. Dar nici șeful nu se mai gîndea la Bach. Conducea de aproape o sută de ani C.E.A.O.N.P.¹ și în acest răstimp avusese multe probleme. Multe, și nu ușoare! De data aceasta însă, hotărîrea pe care o avea de luat i se părea mai grea ca oricare alta din miile de hotărîri pe care le luase pînă acum. Poate pentru că planeta Groda era atît de departe, de puțin cunoscută, de amenințătoare. Explorările automate, executate cu nave robot cu propulsie termonucleară, dăduseră rezultate incomplete și nesigure. Nici una dintre nave nu se înapoiase. Nici una! Și numai C.E.A.O.N.P. trimisese optzeci și patru... Fără a mai pune la socoteală pe cele lansate de Baza de investigație cosmică și de Institutul pentru comunicațiile interplanetare. Le așteptaseră luni, ani, decenii... Dar nici una nu se înapoiase.

Navele nu explodaseră, contactul cu Groda se făcuse de fiecare dată normal. Dar televideoscoapele difracționale transmiseseră imagini tulburi, încetoșate, care păleau din ce în ce, pînă dispăreau cu totul. Rezultatele analizelor gravitaționale parveneau cu întreruperi, astfel încît nu se putea trage o concluzie categorică. Ceva — ceva necunoscut, misterios — făcea ca informațiile sosite de pe Groda să ajungă tot mai rar la destinație, și, în cele din urmă, robusta aparatură trimisă acolo paraliza cu desăvîrșire.

Bineînțeles, explicații se dădeau multe. Chiar prea multe, după părerea șefului. Dintre toate, el înclina să dea dreptate celei pe care o furniza observatorul „Titov”, de pe Saturn:

¹ Centrul experimental de adaptare a omului pe noile planete (n.a.).

planeta Groda, spuneau cei de acolo, este alcătuită în proporție de 85 la sută din hiperiu 312. Prezența acestui minereu fusese semnalată de mult în Cosmos, încă de pe când navele ionice brăzdau spațiile interplanetare. Dar nu fusese localizat nicăieri, și ipoteza unei astfel de concentrații într-un singur corp cereșc era deosebit de îndrăzneată. Poate tocmai de aceea ipoteza i se părea șefului atât de atrăgătoare. Dar nici una dintre nave tu se întorsese pentru a o confirma sau infirma.

În laboratoarele C.E.A.O.N.P., programul normal de lucru fusese de mult dat uitării. În loc să muncească de trei ori pe săptămână câte două ore, oamenii veneau zilnic și stăteau de dimineată pînă seara tirziu. Se încercau tot felul de formule pentru perfecționarea aparatului, dar rezultatele continuau să fie nemulțumitoare. Condițiile de pe Groda cereau cu siguranță un alt program pentru analizoarele automate. Dar în ce sens trebuia făcută modificarea? Iată o întrebare la care răspunsul nu putea fi primit decît într-un singur loc: pe Groda.

De lucrul acesta, șeful își dăduse seama în urmă încă cu cîteva ani. Marea lui experiență îi dovedise că exista întotdeauna un grad de incertitudine asupra posibilităților de adaptare a omului pe o nouă planetă. Siguranța deplină nu se căpăta decît în clipa cînd era făcut și ultimul pas, cînd omul și planeta se întîlneau la ea acasă. E adevărat, uneori se iveau surprize neplăcute. Alteori însă, planeta se dovedea o gazdă mai primitoare decît ar fi lăsat să se presupună cercetările preliminare. Șeful cîntărise îndelung toate argumentele pro și contra și în cele din urmă ajunsese la concluzia că trebuie să facă o propunere Consiliului universal de autoadministrare. Propunerea de a trimite un om pe Groda.

Lucrul nu era simplu. Plecarea aceasta putea să însemne pentru cel care ar fi făcut-o ultimul său drum. Împotriva elementului hiperiu 312 existau mijloace de protecție, dar cine ar fi putut afirma cu certitudine că ele erau suficiente și pe Groda? Fenomenul care provoca distrugerea aparatului automate putea nimici și pe om. Și viața fiecăreia dintre cele 123 miliarde de ființe umane care populau universul era nespus de prețioasă. Pe de altă parte însă, dacă pe Groda se găsea cu adevărat hiperiu 312 în proporție de 85 la sută, beneficiul pentru omenire ar fi fost uriaș, incalculabil: capacitatea radioactivă a hiperiului era de cinci ori mai mare decît a uraniului. Ajuns pe enigmatică planetă, astronautul ar fi urmat să descopere din ce cauză se deteriora aparatura, să încerce să schimbe pe loc programul mașinilor automate sau, în caz că acest lucru ar fi fost cu neputință, să comunice C.E.A.O.N.P. măsurile ce trebuiau luate.

Toate acestea cu o singură condiție: ca astronautul să supraviețuiască.

Hotărîrea era grea, foarte grea. Iată de ce, înainte de a face propunerea, șeful se hotărîse să-i consulte pe Into și Dartu.

Erau asistenții lui, cu care se sfătuia de fiecare dată. Dar discuția luase o întorsătură neașteptată. Amândoi se declaraseră de acord cu trimiterea unui om pe Groda. Dar fiecare voia ca el să fie acela. De aceea se născuse cearta, de aceea se priveau cu atâta ostilitate.

...Dartu zîmbi. Nu din cauza lui Bach. Muzica contenise de mult, și șeful nu mai făcuse nici o încercare de a destinde atmosfera. Dartu zîmbi și spuse :

— Mai am un argument... Un argument capital.

— Mă îndoiesc, mormăi Into.

— Ba da, ba da, capital! Vă amintiți cînd a fost descoperită Groda ?

— În 2018, răspunse mașinal șeful, care cunoștea în cele mai mici detalii biografia tainicei, primejdioasei și totuși atât de atrăgătoare planete.

— Exact! Și știți cine a descoperit-o ?

— Grigore Odaru... De aici îi vine și numele. De ce ?

— O clipă, vă rog. Ce naționalitate avea acest Grigore Odaru ?

Șeful ridică mirat sprincenele :

— Ce importanță are asta ?

— Una foarte mare. Aflați că era român!

Dartu zîmbi din nou, de data asta triumfător. Into se uită la el, cu gura căscată :

— Nu înțeleg, spuse el morocănos. Nu înțeleg unde vrei să ajungi...

— Vrea să ajungă în Groda, rise șeful. Dar nici eu nu văd legătura...

— Legătura e foarte simplă. Trei dintre strămoșii mei sînt romîni. Așa că...

— Așa că ce ?

— Așa că e o datorie elementară pentru mine să plec pe planeta pe care tot un român a descoperit-o!

— Dă-mi voie, dă-mi voie, se supără Into. Zici că trei dintre strămoșii tăi au fost romîni. Și eu îți răspund că toți strămoșii tăi au fost oameni... Oameni, înțelegi ? Romîni sau ruși, sau norvegieni, sau sud-africani... Tot oameni... Cu un argument ca ăsta...

Dar șeful nu mai asculta. Argumentul lui Dartu era într-adevăr pueril. Marele Amestec al Raselor avusese loc cu sute și sute de ani în urmă. Poate că printre strămoșii lui Dartu se aflau într-adevăr trei romîni. Dar ceilalți ? Cîți indieni dăduseră pielii lui culoarea de un măsliniu deschis, cîți japonezi îi lăsară ca moștenire ochii lor oblici, cîți suedezi îi transmiseseră părul lor blond și moale ? Ca și Into, ca și el însuși, Dartu era vlăstarul nu al unei singure naționalități, ci al tuturor celor cinci continente.

Da, argumentul lui Dartu era pueril. Dar șeful înțelegea de ce asistentul său îl invocase. Așa cum înțelegea și enervarea lui Into. Cum de se putuse gândi adineauri la dușmănie? Aici era vorba de cu totul altceva, de ceva exact opus dușmăniei. Pentru amândoi tinerii moartea — nu cea clinică, ci cea definitivă, ireversibilă, care îl pîdea pe exploratorul Grodei — era

un lucru de neconceput. Nici unul dintre ei nu putea să admită moartea. Dar nu numai moartea sa, ci și a celuilalt. Fără îndoială, instinctul de conservare acționa din plin. Numai că acest instinct multimilenar era blocat de ceva nou, ceva relativ recent, pe care-l adusese cu sine, în urmă cu câteva veacuri, victoria mondială a comunismului: grija fără de margini pentru viața prietenului, tovarășului, fratelui.

Și deodată, șefului îi fu clar totul.

— Vă mulțumesc, spuse el.

Into și Dartu se priviră.

— Care din noi... ? întrebă Into.

— O să mai stăm de vorbă mâine...

Șeful le strînse mâinile. Acest străvechi obicei al oamenilor de a-și lua rămas-bun părea acum încărcat de o semnificație deosebită. Trapa ascensorului interior coborî cu cei doi asistenți, și șeful rămase singur. Stătu așa, nemișcat, câteva clipe, apoi apăsă pe levierul de transparentizare. Peretele vitrificat din fața sa își pierdu brusc capacitatea, ca și cum s-ar fi topit în aer, și șeful putu să vadă, dedesubtul lui, pavilioanele de aclimatizare. În imediată apropiere, în dreapta, pavilionul Saturn (unul dintre cele mai vechi), în dreapta pavilioanele Luna și Mercur. Acolo se făcea preadaptarea oamenilor, înainte de a fi trimiși pe alte planete. Și existau sute de pavilioane.

Șeful puse în funcțiune telestereoscopul. În clipa următoare, silueta fragilă a soției lui se afla lângă dînsul. Deși îi despărțeau aproape o mie de kilometri, părea vie, reală, de parcă ar fi fost cu adevărat alături de dînsul. Simți cum inima i se umple de același val de căldură ca în urmă cu aproape un secol și jumătate, cînd începuse dragostea lor.

— Mala, începu el încet, m-am sfătuit cu băieții...

Ea dădu din cap. Era inutil să întrebe în ce privință fuseseră consultați Into și Dartu. De atîta vreme îi vorbea soțul ei despre Groda, încît planeta ajunsese un fel de membru al familiei lor. O rudă bizară, plină de toane, dar o rudă totuși.

— Și la ce concluzie ați ajuns ?

El ezită. Tonul cu care Mala rostise cele câteva cuvînte era liniștit. Dar el o cunoștea bine, cunoștea fiecare inflexiune a glasului ei și își dădea seama cîtă încordată așteptare se ascundea sub acest calm aparent.

— M-am hotărît, spuse el în cele din urmă. Înaintez chiar azi propunerea către Consiliul universal.

Mala nu răspunse. Stătea nemișcată, atît de nemișcată încît conturul imaginii ei stereoscopice deveni și mai precis, iar iluzia prezenței sale reale și mai puternică. Numai buzele îi tremurau.

— O să fie o treabă ușoară, spuse el repede. Un drum scurt și simplu...

— Scurt și simplu, repetă ea cu o voce înăbușită. Sigur... Scurt și simplu...

— Știi pe cine m-am gîndit să propun pentru...

— Știu, îl întrerupse ea. Cînd pleci ?

Index „E - 81“

Friptura pe care se formase o poighiță ademenitoare sfirîia în tîgaie într-o aureolă de băşicute de ulei.

Lîngă ceaşca plină cu cafea aburîndă, bucăţelele rumene de pîine aşteptau să fie unse cu gem de fragi. O pară aurie şi zemoasă trebuia să fie încununarea acestui dejun. Primii care au trimis informaţia la creier au fost nervii vizuali. Aproape simultan a fost completată cu o gamă complexă de mirosuri şi comparată cu cele din celulele memoriei. Creierul dădu comanda. Supunîndu-se, glandele salivare umeziră mucoasa bucală, ritmul de contracţie a pereţilor stomacului se acceleră şi aşa mai departe. Pe canalele complicate de legătură se transmise informaţia : „organismul este pregătit pentru alimentare“.

Sam întinse mîna după furculiţă, însă cineva din spate îl apucă de amîndouă braţele şi i le răsuci înapoi.

— Iar te lăfăieşti pe bancă, auzi el o voce bine cunoscută. Ridică ancora şi cară-te de aici, pînă cînd nu faci cunoştinţă cu judecătorul !

Namila de poliţist îl împinse pe Sam, îi întinse bocceluţa care ţinea loc şi de geamantan şi de pernă şi, printr-o mişcare a genunchiului, îi imprimă o acceleraţie iniţială în direcţia în care, după părerea poliţiei, trebuie să-şi îndrepte paşii un şomer.

Sam porni încet pe străzi. Abia acum îşi dădea seama cît îi era de foame. Aseară stătuse o oră la coadă împreună cu Tom şi primiseră o farfurie cu supă binefăcătoare. Era tot ce putea da guvernul federal fiilor vitregi ai ţării din colosalele lui depozite alimentare.

Bietul Tom ! Tare ghinionist era ! Farfuria de supă provocase acestui vesel lungan negru nişte chinuri de foame şi mai îngrozitoare. Aseară se hotărîse la un gest desperat. Încercase să fure un castron cu lături pregătit pentru porcii de la ferma Graham şi, desigur, o păţise. Uimitor cît de repede se face dreptate. După o oră, Tom era trimis în spatele gratiilor. Judecătorii nu pierduseră cu el mai mult de trei minute. Cum au zis ? Ah, da : „Dacă se fură mîncarea porcilor lui mister Graham, se ia din însăşi hrana

lui mister Graham. În asemenea cazuri, legea nu face deosebire între mister Graham și porcii săi. 15 zile închisoare“.

Poate că dacă n-ar fi fost negru, Tom n-ar fi primit 15 zile. Aci în Sud negrii nu-s de loc iubiți. Mai ales cînd sînt șomeri. Da, se gîndi Sam, trebuie s-o șteargă din orașul ăsta. Iar o să fie nevoit să pribegească prin vagoanele de marfă... Totuși ar fi bine să aștepte pînă cînd îi dau drumul lui Tom. În doi e totdeauna mai ușor.

Sam simți pe umărul său o mîină și se întoarse.

În fața lui era un om mărunt, cu o pălărie dată pe ceafă.

— Am ceva de lucru, spuse omulețul fără să-și scoată țigara din gură.

Sam îl examinează din cap pînă-n picioare.

— Dacă vii, vei fi mulțumit, continuă el. Hotărăște-te mai repede.

Sam dădu afirmativ din cap. Omulețul ridică o mîină și o limuzină neagră se apropie de ei.

* * *

Mașina se opri la marginea orașului, lîngă o clădire cenușie cu patru etaje. Sam și însoțitorul său se urcară la etajul întîi.

— Așteaptă-mă aici, spuse individul și dispăru pe după o ușă pe care era fixată o tăbliță cu inscripția : „Vel. Z. Vul. Președinte“.

După cîteva minute apăru din nou și cu degetul îi făcu semn lui Sam. Acesta fu condus de-a lungul unui coridor, la capătul căruia se afla o cameră cufundată în întuneric. Numai la biroul unde ședea un om înalt, îmbrăcat într-un halat alb, exista o lampă care-i lumina hîrțile împrăștiate pe masă.

— Numele ? întrebă omul în halat.

— Smith.

— Prenumele ?

— Samuel.

— Vîrsta ?

— 21.

— Ocupația ?

— Șomer.

— Bartram ! strigă omul în halat. Cercetare completă după programul Ku 316.

Bartram era un tinerel cu mustăcioară neagră, subțire. Îl conduse pe Sam la o masă din mijlocul camerei și-l invită să se culce. După cîteva minute, Sam era înfășurat într-o plasă de conductori. Pe piept, pe cap și la încheieturile miinilor avea niște manșete metalice.

Bartram se apropie de un aparat care semăna cu un mare televizor.

— Stai liniștit ! spuse el învîrtind manetele aparatului.

Sam simți niște înțepături ușoare.

Fără să-și ia ochii de la ecran, Bartram se așeză pe un scaun și începu să bată pe claviatura aparatului, asemănătoare cu cea a unei mașini de scris. Sam vedea ieșind din mașină o bandă neagră cu niște găuri în ea.

— Gata, spuse Bartram.

— Verifică datele biografice la detectorul de minciuni, spuse omul în halat.

Bartram mai fixă pe corpul lui Sam câteva contacte.

Întrebările pe care i le punea lui Sam n-aveau aparent nici o legătură între ele.

— Ai suferit de arsuri ?

— Printre strămoșii dumitale au fost negri sau evrei ?

— Te dor dinții ?

— Suportți whiskyul ?

— Dormi adânc ?

— De ce boli ai suferit ?

L-au condus apoi în camera alăturată, unde i se cercetă cavitatea toracică cu un mare aparat de raze Röntgen, i se făcu analiza sucului gastric și a singelui. Apoi auzi :

— Poți să te îmbraci.

În timp ce se îmbracă, Sam observă cum Bartram puse banda cea neagră într-o încăpătoare cutie cenușie, cum apăsă pe un buton, iar pe capacul cutiei se aprinseră niște beculețe verzi. Apoi auzi niște păcănituri, și în mîna lui Bartram apăru un cartonaș alb.

— Index „E-81“, spuse Bartram. Bun pentru mister Faust.

Omul în halat alb ridică receptorul telefonului :

— Nu există contraindicații, poate fi folosit.

Ușa se deschise și intră omulețul pe care Sam îl cunoscuse înainte.

— „General Cibernetic Company“, spuse el, vă poate da de lucru. Trebuie însă mai întâi să vă prezint clientului.

*
* * *

De data asta mașina se opri în fața unei vile din cartierul cel mai elegant al orașului.

— Mister Jennings, vă așteaptă mister Faust, le spuse în hoi un bărbat îmbrăcat în costum negru.

Trecură prin seră și ajunseră în fața unei grele uși de stejar.

— Mister Jennings, sir, anunță omul în negru, deschizînd ușa.

În camera în care intrară mirosea a medicamente, a parfum și în general așa cum miroase în încăperi neaerisite de mult.

Într-un fotoliu așezat lângă focul din cămin stătea un bătrînel cu fața smochinită ca o pară uscată.

— Acesta este Smith, ales de noi pentru dumneavoastră, mister Faust, spuse Jennings.

— Apropiati-vă, se auzi o voce subțire care venea din fotoliu.

Sam păși înainte. Bătrinelul îl examinează curios câteva minute. Apoi întrebă :

— Ți s-a explicat ce obligații ai ?

— Am presupus că pînă cînd n-avem acordul dumneavoastră pentru această candidatură, explicațiile sînt inutile, răspunse Jennings, deși firma consideră că este perfect corespunzător. Am făcut cea mai completă cercetare.

— M-am plictisit de atîta așteptat. Voi stați acolo și eu pierd un timp prețios. Merit destul ca să mă bucur de viață, iar măgariiăștia mă țin cu griș cu lapte. Slavă domnului, au trecut vremurile cînd trebuia să-ți vinzi sufletul diavolului pentru ca să-ți redea tinerețea. Eu pot să cumpăr nu numai tinerețea, dar și pe diavol. Pe scurt, se adresă el lui Sam, eu cumpăr de la această firmă senzațiile dumitale. Explică-i Jennings ! Văd că nu pricepe nimic.

— Bine, mister Faust. Obligațiile dumitale, Sam, constau în a livra lui mister Faust senzațiile unui om normal, sănătos și tînăr, care se bucură de toate plăcerile vieții.

— Și viciile, scîrții vocea din fotoliu.

— Și ceea ce se cheamă vicii, acceptă Jennings. În acest scop, se va face legătura între biocurenții creierului dumitale și biocurenții creierului lui mister Faust. Mai exact, biocurenții dumitale, descompuși în componentele armonice, vor modula frecvența portantă a undelor radio pe care se va realiza legătura dintre voi, provocînd în creierul lui mister Faust exact aceleași senzații pe care le încerci și dumneata. Peste o oră firma va pune la dispoziție aparatura necesară.

Sam se ciupi ușor de sold.

Nu, de data asta nu dormea.

— Asta înseamnă, întrebă el, că gîndurile mele se vor transmite prin radio lui mister Faust ?

— Gîndurile omenești sînt prea complexe pentru ca să se poată face așa ceva. Deocamdată este vorba numai de transmiterea celor mai simple senzații, legate de activitatea fiziologică a organismului. În acest scop se va realiza o legătură strînsă între dumneavoastră. În timpul ședințelor organizate din dorința lui mister Faust, senzațiile lui vor copia întocmai pe ale dumitale. De aceea, în acest timp, va trebui să te străduiești să faci ceva plăcut. Vei locui aici. În timpul ședințelor vei avea la dispoziție un automobil, un apartament și cont deschis la restaurant. Vei avea și o mică sumă pentru bani de buzunar. În afară de asta, firma îți va plăti pentru fiecare ședință cîte trei dolari pe oră, pe care inițial ți-i va scădea pentru amortizarea cheltuielilor de îmbrăcăminte. Astăzi va avea loc ședința de probă.

— Moorey îți va arăta camera, spuse bătrinelul. Moorey este secretarul meu. Dacă ai nevoie de ceva, te adresezi lui. Seara

să fii pregătit pentru ședință. Ai grijă, Jennings, ca totul să fie în regulă.

Cînd ajunseră în camera rezervată lui Smith, Jennings îl așeză pe un scaun, deschise un geamantan care era într-un colț și scoase de acolo un aparat de tuns. După cîteva minute capul lui Smith era ca o bilă de biliard. Jennings luă apoi o sticlă, o pensulă și îl unse pe cap cu un lichid rău mirositor.

— Va trebui să porți perucă, spuse el, fixîndu-i pe cap o plasă metalică, subțire, pentru ca aceasta să nu atragă atenția. O vom verifica acum cum funcționează. Acest emițător în miniatură, cu semiconductori, se pune în buzunar. În lavaliera pe care o vei purta în loc de cravată este montată o feritoantena. Emițătorul are o rază de acțiune de 2 kilometri. În timpul ședințelor trebuie să te afli în limita acestei raze. Să ai grijă ca planul antenei să fie orientat întotdeauna după o direcție perpendiculară pe linia dreaptă dintre dumneata și casa lui mister Faust. Se asigură astfel intensitatea maximă a semnalului transmis. Restul îți vei da seama singur. Bagă acum mîna în buzunar și apasă pe butonul emițătorului.

Sam apăsă pe buton și simți un uruit neplăcut în cap.

Jennings scoase din geamantan un dispozitiv mic cu ecran și introduse cablul acestuia la priză. Pe ecran apărură niște curbe luminoase cu întortocheri fantastice.

— Perfect! spuse el, scoțînd cablul din priză. Funcționează bine. În geamantan este un costum pentru dumneata. Schimbă-te. Moorey te va conduce imediat la restaurant pentru ședința de probă, iar eu mă voi ocupa cu pregătirea lui mister Faust.

*
* * *

Proaspăt ras, îmbrăcat într-un costum negru perfect croit, Sam intră însoțit de Moorey în restaurantul „Bristol”. Moorey spuse cîteva cuvinte la urechea ospătarului-șef, care se apropiase de ei, acesta se înclină și-l conduse pe Sam la o măsuță lângă fereastră.

— Masa e comandată pe gustul lui mister Faust, îi șopti Moorey la ureche lui Sam. Șoferul și mașina te așteaptă afară. Îndreaptă-ți peruca, ți s-a lăsat pe ureche. Eu am plecat; trebuie să fii lângă șef în timpul ședinței.

— Stridii, supă de crevete, friptură de vînat, păstrăv fiert, înghețată, cafea cu coniac, vin de colecție, comandă lacheului ospătarul-șef.

Sam începu cu stridiile. Nu i se părură gustoase, dar le înghiți cu lăcomie. Foamea amorțită în timpul zilei îl cuprinsese din nou cu o putere neobișnuită. Înghițea tot ce-i punea pe masă lacheul uimit, fără să aleagă. Dintr-o înghițitură golî paharul cu vin și

din nou înfulecă din mîncarea caldă, preocupat numai de a-și umple cît mai repede stomacul gol.

În cele din urmă, foamea se potoli și simți cu satisfacție o căldură plăcută prin tot corpul.

I se servi cafeaua.

Rezemat de speteaza scaunului privea sala. Pe estradă muzicanții scoteau din instrumentele lor niște sunete sacadate ca un măcăit de rață. Melodia se întrerupsese brusc, și pe scenă apărui toboșarul.

— Renumita cîntăreață franceză Margueritte Defort, anunță el.

Pe estradă apărui o fată de vreo 18 ani; fu primită cu aplauze. Sunetele răgușite ale muzicii de jaz subliniau parcă vocea curată și plăcută a cîntăreței. Cîntă în englezește un cîntec negru, pe care îl cînta deseori Tom cînd lucra împreună cu Sam la culesul bumbacului.

„Bietul Tom!“ — gîndi Sam.

Pe estradă apărui apoi un jongler, care aruncă în aer douăsprezece sticle destupate, reușind în același timp să prindă în gură lichidul care curgea din ele.

Sam bău cafeaua și ieși din restaurant condus de ospătarul-șef.

A doua zi de dimineață, Moorey îl trezi pe Sam.

— Șeful vrea urgent să te vadă.

După cîteva minute, Sam era în fața lui mister Faust.

— Nu e rău, tinere, dar este destul de departe de ceea ce se cere de la dumneata. Mîncarea nu trebuie înfulecată, ea trebuie savurată. Haosul de senzații gustative, împletit cu foamea pe care ai simțit-o ieri, sînt foarte departe de adevăratele satisfacții pe care ți le dă masa. Încearcă să înțelegi gustul stridiilor. Nu te năpusti în halul ăsta asupra vinului. Consumat în cantități mari, reduce din senzațiile gustative. Dar nu aceasta e problema. Totul vine cu timpul. Spune-mi, ce impresie ți-a făcut cîntăreața de ieri?

— E fermecătoare, răspunse Sam.

— Îmi pare foarte bine că ți-a plăcut. Caută s-o cucerești. Nu uita, dacă ai nevoie de bani, îi vei avea.

Din fotoliu se auziră un horcăit și un hîrîit asemănător cu zgomotul făcut de un robinet stricat. Probabil că mister Faust rîdea.

Hîrîitul încetă la fel de brusc cum începuse.

— Poți pleca, băiete. Sedința următoare va fi astă-seară.

Trecuseră așa cîteva zile: Viața aceasta nouă nu era atît de orbitoare cum părise inițial.

Mister Faust făcea fașoane. Ba i se părea că homarul nu-i provoca lui Sam senzațiile gustative convenite. Ba se enerva de incapacitatea lui de a savura trabucurile. Problema narcoticelor dezlanțui o adevărată furtună. După ce fumă prima pipă de opium, Sam nu simți altceva decît o greață insuportabilă. Uită să închidă emițătorul, așa încît trebui să asculte bombănelile lui mister Faust. Cele mai mari neînțelegeri au sîrvenit cînd Sam a încercat s-o

ucurească pe mademoiselle Margueritte. Sam reușise să facă cunoștință cu ea, dar atîta tot.

— Îți dau trei zile, șuieră furios patronul. Dacă în acest timp nu rezolvi nimic cu fata, ori denunț contractul cu firma, ori să-mi trimită pe altcineva, nu un așa bleg, care rîgîie după salata cu oțet și pe care veșnic îl mîncă cîlcîiul stîng.

În ziua aceea expira termenul de trei zile.

Mașina se apropia încet de intrarea în restaurant. O umbră neagră se rezezi la automobil ca să deschidă portiera. Sam băgă mîna în buzunar după mărunțiș, dar rămase uimit locului.

— Tom, Tom, tu ești ?

Nu exista nici o îndoială : în fața lui era Tom, cu care străbătuse jumătate țară în căutare de lucru.

— Eu, Sam, eu personal și direct din închisoare. Sînt aglomerati acolo, așa încît mi-au dat drumul mai devreme. Dar ce-i cu tine ? De cînd mergi cu mașina ? Ți-a picat vreo moștenire ? N-ai să mai vrei să stai de vorbă cu un biet negru.

— Stai să-ți povestesc. Întîi însă trebuie să mînci, așa că... să mergem !

— Ai înnebunit, Sam ! Nu știi că oamenilor de culoare le este interzisă intrarea în restaurant ? Dacă ai totuși vreo doi dolari, hai să mergem la o bodegă.

— Nu te neliniști, prietene. Dacă ești cu mine, ți se va da drumul. Aici sînt o persoană importantă.

— Nu te sfătuiesc, domnule Smith, se amestecă șoferul. Cunoașteți doar concepțiile lui mister Faust despre oamenii de culoare. Niciodată n-o să admită...

— Du-te acasă, îl întrerupse Sam. Dacă e nevoie, o să stau de vorbă cu stăpînul.

În ușa îi opri portarul.

— Îmi pare foarte rău, mister Smith, dar am dispoziții severe...

— Nu te neliniști, știu ce fac, spuse Sam, dîndu-l la o parte cu mîna.

În restaurant îi întîmpină ospătarul-șef.

— Îmi pare extrem de rău, dar regulamentul localului nostru interzice categoric prezența aci a oamenilor de culoare.

— Chiar dacă acest lucru îl dorește mister Faust ?

— Dacă pierderile suferite de localul nostru vor fi compensate, bolborosi ospătarul-șef, atunci, mă rog... eu nu pot răspunde de urmări. Îl cunoaștem foarte bine pe mister Faust, dar mă tem că nici chiar numele lui nu ne poate apăra de incidente neplăcute.

Prieteni se așezară la o mîsuță.

Ospătarul-șef se îndepărtă prudent.

— Două fripturi și de două ori whisky cu sifon, spuse Sam lacheului, conectînd mașinal emițătorul.

— Dar cina dumneavoastră, mister Smith ? bolborosi el vădit tulburat.

— Mai târziu, spuse Sam.

În sală domnea o liniște mormintală. Toate privirile erau îndreptate spre masa lor.

— Să plecăm de aici, Sam, bolborosi Tom, nu-mi place povestea asta.

Liniștea care domnea fu întreruptă brusc de zgomotul unui geam spart. O doamnă frumoasă și înaltă împinse masa și se îndreptă spre ieșire cu lacrimi în ochi. Însoțitorul ei abia putea s-o ajungă.

Sala se goli repede.

În cele din urmă, lacheul tulburat aduse mîncarea. Tom se însufleți puțin cînd văzu friptura apetisantă.

— Îmi pare grozav de bine, Tom, că, în sfîrșit, ne-am întîlnit.

Mîna lui Sam se întinse spre pahar, dar cineva din spate îl apucă de ambele brațe și i le răsuci.

— Așa pățesc cei care aduc aci orice scîrnăvie neagră!

Îi tirîră de picioare pe scări. Sam își simți capul lovit de treaptă. Ultimul lucru pe care-l văzu fu un automobil negru în care îl împinseră pe Tom și un bocanc cu blacheuri metalice ridicat deasupra capului său, pregătît de lovitură...

Sam deschise ochii și gemu. Îl dureau tot corpul, și în special capul. Duse mîna la frunte și pipăi un bandaj.

— Bine te-a mai aranjat! Cu ce porcărie îți era uns capul? Am încercat o groază de solvenți pînă am reușit s-o spălăm. Marry, prezintă, te rog, bolnavului hainele și socoteala.

Un om gras, îmbrăcat într-un halat alb, îl împinse binevoitor pe Sam și ieși din salon.

— Țsta e costumul dumatile, spuse sora. L-am reparat și l-am curățat cum am putut mai bine. Asta este socoteala. 20 de dolari pentru prim-ajutorul acordat, 5 dolari pentru curățarea stratului de lac de pe cap și 1 dolar pentru repararea hainelor. În total, 26 de dolari.

Sam băgă mîna în buzunarul a ceea ce înainte se numea haină, scoase portofelul și numără banii pe care-i dăduse mister Faust pentru cheltuielile curente. Erau 25 de dolari. Căutînd prin toate buzunarele, mai găsi 1 dolar și 10 cenți.

Se întoarse acasă pe jos. Primul pe care-l întîlni în hol fu Moorey.

— Pe unde ai hoinărit, Smith? spuse el. A telefonat Jennings. Începînd de azi, firma nu mai are nevoie de dumneata. Ieri seară, în tinutul ședinței, mister Faust a murit de congestie cerebrală.

În romînește de RADU TUDOR

Misterioasele cristale octaedrice

În noaptea polară

— *Supravegheați radarul! Ionizarea crește continuu! În liniștea din camera aparatelor de înregistrare, vocea fetei răsună categorică și emoționată.*

Urmărind cadranul ce indică unghiul de înclinare al mării antene rotative automate, Matei răspunde cu stăpînirea lui obișnuită.

— *Un meteorit, desigur. Meteorii pot ioniza atmosfera în căderea lor. Ionizarea va dispărea imediat... Fii calmă, Irina.*

— *Nu! Nu dispăre! Crește mereu... Acum creșterea s-a oprit. Dar ionizarea se menține foarte mare.*

Șeful stațiunii trece grăbit de la un aparat la altul.

— *Matei, ce-i cu antena?*

— *S-a oprit și ea. Dar s-a rotit cu peste 125°. E acum cu fața spre sol!*

— *Irina! Ionizarea?*

— *Se menține! E uimitor! În noaptea polară...*

— *Repede! Distanța... Poziția...*

Clipe de liniște încordată.

— *Distanța: 8 300 de metri. La sol...*

— *Coordonatele, te rog!*

— *56°23' longitudine estică, 86°49' latitudine sudică.*

— *Matei, Ștefan, echiparea! Plecăm cu tractorul!*

Irina îi aude plecînd. Nu-și dezlipеște o clipă ochii de pe curba înregistrărilor... Acum au plecat... Mai trec cîteva minute. Curba începe să coboare... întii lent, apoi mai repede. Încă cîteva clipe... Totul a intrat în normal.

Irina privește înregistrările cronometrelor: fenomenul a durat mai puțin de zece minute. Încet, ca trezită dintr-un vis, întoarce capul. Alături sînt Dinu și Vasile. Ceilalți au plecat...

Acum își poate aduna gîndurile. Ca aerometeorolog într-o stațiune de cercetări ionosferice din apropierea Polului Sud, urmărește de două luni de zile cu ajutorul radiosondelor ionizarea stra-

turilor superioare ale atmosferei. Ionizarea atmosferică fiind strins legată de radiația solară, în timpul nopții polare este extrem de scăzută. Aparatele pe care le urmărește de săptămîni întregi au înregistrat doar variații minime.

Și acum, dintr-o dată, acest salt uimitor! Un meteorit? Ar putea justifica doar o ionizare trecătoare, cît timp străbate atmosfera... Dar ionizarea a continuat la sol... Ce s-a petrecut oare pe locul către care au plecat șeful cu cei doi colegi? Așteptarea devine tot mai chinuitoare...

...În întunecimea nopții polare, pe un ger uscat de -50°C , tractorul își croiește drum pe platoul înclinat, acoperit de ghețuri veșnice. Din fericire, este una dintre rarele zile fără viscol ale nopții polare.

După două ore, ajung la locul indicat de coordonate. În fața lor se ridică ca un perete abrupt creasta munților. Cu farurile tractorului și cu lanterne de mîna cercetează cu atenție întinderea netedă de gheață.

— Uite! Acolo e! exclamă Ștefan.

Pe o porțiune redusă, suprafața netedă a gheții este răvășită. Bulgări colțuroși au fost smulși și împrăstiați de jur împrejur.

Șeful stațiunii consultă aparatele portative. Nici o ionizare vizibilă, nici o radiație.

— Putem cerceta...

Printre bulgării de gheață fărîmați găsesc cu ușurință fărîme întunecate, cu aspect metalic. Sînt rotunjite, ca niște granule de metal care s-au solidificat după topire. Deci a fost un meteorit! Adună cu grijă bucățelele grele. Aerul a devenit irespirabil de rece. Începe vîntul.

— Haideti! Plecarea! ordonă șeful.

În clipa aceea, la lumina lanternei, Matei observă lîngă un bulgăre de gheață un punct sclipitor. Face un pas înainte. Nu s-a înșelat. Pe albul gheții sclipește un corp întunecat, cu fațete plane. Un cristal în ghețurile Antarcticii?!

Extrem de surprins, instinctiv aproape, îl apucă cu mîna înmănușată. Se ridică, desface strînsoarea degetelor.

— Ce-i asta! L-am scăpat?!

Auzind exclamația se apropie Ștefan cu șeful. Un timp, caută cu toții cristalul, centimetru cu centimetru.

— Ți s-a părut, a fost o fărîmă de gheață, spune Ștefan. Să mergem!

Pornesc spre tractor, luminîndu-și calea cu lanternele. Matei continuă să caute.

— Am găsit! Iată! Nu unul, mai multe!

Pe o întindere netedă, la o distanță de vreo zece metri de porțiunea cu gheață fărîmată, se zăresc clar sclipind cîteva cristale întunecate.

— Fiți atenți! Nu le atingeți! Șeful se apropie cu precauție de cristalul cel mai din margine. Ferindu-se să-l atingă, îngenunche pe gheață și-și apropie obrazul de ciudatul exemplar.

Acum poate distinge clar forma cristalului — negricios, cu reflexe metalice, format din două piramide pătrate, lipite la bază. Un octaedru, deci. Il cercetează atent, la lumina lanternei.

Deodată... o mică scinteie violetă. Atîta tot. Dar... cristalul nu mai există! Nici o urmă! Nici un semn pe locul unde fusese. A dispărut! Un timp cei trei privesc în tăcere. Sînt prea uluiți ca să poată vorbi.

Tot șeful își revine primul.

— Ce ne facem? Nu ne putem apropia de ele!

— Poate că dispar oricum, și nu numai la apropierea noastră.

— Nu cred! Uite-le... două, trei, patru... Mai sînt patru...

— Nu le putem pierde!

— Dar nici nu ne putem apropia. E ca și cum s-ar volatiliza simțind căldura corpului omenesc. Dacă le-am putea transporta pe o bucată de gheață și tot ar dispărea în cabina tractorului...

— Dar dacă le-am menține într-un mediu extrem de rece? Avem oxigen lichid în stație... —182° sau așa ceva, sugerează Matei.

— Trebuie încercat! Ștefan, legătura radio cu stația.

Vasile recepționează mesajul. După cîteva minute de pregătiri febrile, al doilea tractor părăsește stația. Urmărind urmele lăsate de primul, Irina și Vasile ajung la poalele crestei unde-i găsesc pe colegii lor, făcînd de gardă cu schimbul în apropierea ciudatelor cristale.

Ținînd într-o mîină termosul cu oxigen lichid și în cealaltă un clește cu mînere lungi, Vasile se apropie de un cristal.

— Feriți-vă, comandă șeful. Nu se știe cum se va comporta.

Cu precauții infinite Vasile apucă cristalul, îl ridică deasupra gurii termosului, desface strînsoarea cleștelui. Se aude un clinchet slab. Cristalul a căzut în capcana lui de oxigen lichid. Nu s-a întimplat nimic neprevăzut. Vasile mișcă ușor termosul. Clinchetul se aude distinct. Cristalul există!

Cu toții răsufală ușurați. În același fel, colectează celelalte trei cristale, fiecare în alt termos.

— Acum, plecarea! Unde ești, Irina?

— Caut... poate mai găsesc vreunul...

— Ajunge! Irino! Am căutat noi bine cît v-am așteptat. Nu mai sînt!

— O clipă numai... Nu, într-adevăr, nu mai e nimic. Mi s-a părut... Cele două tractoare pornesc pe drumul de întoarcere spre stație. În buzunarul șefului e un pumn de bobite metalice. Pe genunchii Irinei, într-un sac de piele, sînt patru termosuri cu oxigen lichid. Irina ține sacul strîns, pentru a-l feri de orice clătinare... În fiecare termos e cîte un cristal...

O zi la Ciberna

Irina nu reușește să adoarmă. Stă întinsă în întuneric, cu ochii larg deschiși, distingînd vag conturul obiectelor înconjurătoare. Prin geamul deschis se vede cerul adînc al nopții de vară, presărat de stele. Mireasma florilor se revărsă în odaie.

Oare a trecut o singură zi de cînd a sosit în orașul ciberneticei chimice? Ieri încă — întunericul nopții polare, astăzi — zi de vară toridă...

Se gîndește din nou la raportul ei. Nu i-a venit ușor să-l susțină. Îl repetase în minte în avion de cîteva ori. O cuprindea emoția numai la gîndul răspunderii ce i-a fost încredințată. Simțise un nod în gît (întocmai ca la examene!) cînd celebrul cibernetician-chimist, profesor al cărui nume era cunoscut pe tot globul, o prezentă în fața unei săli pline în care nu vedea un singur chip cunoscut. S-a calmat în timp ce vorbea. A asistat apoi timp de două ore la dezbaterile din consfătuirea șefilor de colective în care s-a luat hotărîrea să se treacă neîntîrziat la analiza granulelor metalice și să se facă pregătirile speciale necesare studierii cristalelor. După consfătuire profesorul o rugă să rămînă. Și iar simți cum o cuprinde o emoție nestăvilită. Dar totul a fost atît de simplu... Omul acesta în vîrstă, calm și blind, se dovedi a fi un adevărat vrăjitor, ghicitor al celor mai ascunse gînduri și dorințe! I-a propus să rămînă la Ciberna pentru întreaga durată a cercetărilor!

Cînd Irina a încercat să murmure cuvînte de mulțumire, a întrerupt-o blind...

— Bine, bine! Vino deseară să asisti la discutarea analizei materialului metalic.

Pînă seara Irina a ajuns să cunoască pe mulți dintre cei de la Ciberna. Cînd a intrat în sala de consiliu la braț cu Maria, cercetătoare-sonochimistă, a observat un zîmbet fugar de aprobare în ochii profesorului. A ascultat cu atenție încordată. Căuta să nu piardă nici un cuvînt — trebuia doar să le scrie totul prietenilor din stațiunea polară.

Vorbea Tudor, din partea secției de analize electronice automate.

— Am adus buletinele de analiză. Lucrările s-au desfășurat fără nici un fel de greutate la agregatul AE-3. Compoziția granulelor, din punct de vedere chimic, este tipică pentru un meteorit metalic: fier, nichel, cobalt, carbon, urme de crom, molibden, fosfor. Dar..., Tudor se opri ezitînd.

— Dar mai ai ceva de spus, nu-i așa? întrebă gînditor profesorul. Continuă, te rog.

— Compoziția chimică, după cum am arătat, este una obișnuită. Meteorizii le este însă caracteristică neomogenitatea structurii, chiar în interiorul aceleiași bucăți. Iar aici... Priviți: peste patruzeci de analize au stabilit că proporțiile elementelor sînt rigu-

ros constante. Ne-am gândit că omogenizarea fragmentelor s-a produs poate prin topirea lor în timpul căderii meteoritului. În orice caz, din analize rezultă că meteoritul este format dintr-un singur aliaj omogen...

— Iar aliajul, prin compoziția sa, este un oțel inoxidabil, încheie profesorul. Da, ciudat... Este un exemplar foarte rar, dacă nu unic în felul său...

Atunci a intrat un tânăr blond, foarte înalt.

— E Andrei, șeful laboratorului pentru sinteza substanțelor cosmice, șopti Maria la urechea Irinei. Cel mai bun prieten al lui Tudor.

— Cum stăm cu pregătirile, Tudor? întrebă profesorul.

— Analizorul special AE-5 este gata pentru lucru la temperaturi foarte scăzute. Miine putem trece la studiul cristalelor.

— Bine. Profesorul o căută din ochi pe Irina. I se adresează glumind:

— Miine, în timpul analizei, unul dintre cristale se va descompune și va pieri pe altarul științei. Iar noi vom afla mai multe despre misteriosul musafir adus de o reprezentantă a ghețurilor veșnice.

Apoi Irina a stat pînă noaptea tirziu pe o bancă din parc cu noii ei prieteni. Maria, Tudor, Andrei. La rugămintea lor le-a povestit despre viața cercetătorilor antarctici, despre piscurile ce se înalță de sub carapacea zăpezilor veșnice, despre îngrozitoarele vijelii ale nopților polare. La rîndul ei află despre minunile celei mai moderne chimii, despre dezvoltarea uriașă a ciberneticii chimice. Tudor îi descrie analizoarele automate de tipul celor care au făcut analiza granulelor metalice aduse de ea.

Iar Andrei îi povestește despre uimitoarele sintetizoare automate, al căror creier electronic e în stare să aleagă dintre sute de mii de compuși tocmai pe cei necesari realizării unei anumite sinteze; aceste calculatoare logice, pe baza unor ecuații termodinamice, aleg condițiile de temperatură, presiune, iradiere și mai cîte altele și realizează uneori în cîteva ore o muncă pe care mulți cercetători ar fi trebuit s-o efectueze poate în luni sau chiar în ani de zile.

„Toate acestea mi s-au întimplat într-o singură zi la Cibernă“
— se gîndește Irina, simțind cum o cuprinde somnul.

Primul cristal

Cu mișcări sigure, Tudor apasă maneta tabloului de comandă. Recipientul cu oxigen lichid în care se găsește unul dintre cele patru cristale coboară în interiorul mașinii. Cu un clinchet surd, se închide capacul. Sub ecranele tabloului se aprind becuțele de diferite culori. Un zumzet slab răzbate din interiorul analizorului automat.

— Spectrografele! o lămurește Andrei pe Irina. Andrei a venit și el să asiste la încercare. — Analiza calitativă.

Pe ecrane oscilează liniile unduioase ale diferitelor curbe. Se aprinde un bec roșu.

— A început analiza cantitativă.

Și iar se aprind becuri, apar curbe... La capătul unui sfert de oră se aude un făcănit grăbit.

— Mecanismul de redactare finală. Totul a mers normal.

Tudor oprește curentul. Dintr-un sertăraș scoate o hirtie milimetrică, acoperită cu cifre și diagrame. Citește cu glas tare :

— Compoziția chimică : azot, oxigen, hidrogen, carbon, neobișnuită pentru un corp cristalin care se volatilizează la temperaturi atât de joase ! Poftim fișa, Andrei. Acum e rîndul tău și al mașinilor tale pentru sinteză. Numai după ce vom avea o cantitate mai mare de material, vom putea efectua în voie cercetarea...

— Și ne-au rămas doar trei cristale !

Al doilea cristal

Cu pași mari, cu miinile înfundate adînc în buzunare, Andrei măsoară în lung și-n lat laboratorul lui Tudor. O cută adîncă i s-a săpat pe frunte. Încercarea de reproducere prin sinteză a structurii cristalelor a eșuat. Mîndria Cibernei, minunatul sintetizor electronic SE-12, s-a dovedit neputincios în fața misterului acestor compuși. Iar creierul electronic de redactare finală a emis o fișă ale cărei cuvinte reci Andrei le simte apăsînd ca o învinuire pe umerii lui. Poate pentru a suta oară, repetă în minte cuvintele fișei :

„Sinteză imposibilă. Agregatul nu poate crea condițiile necesare“.

— „Agregatul nu poate crea condițiile necesare“, iar încercarea s-a soldat cu pierderea unui cristal. Al doilea dintre cele aduse de Irina. Au mai rămas doar două cristale.

— Ascultă, Andrei, ești sigur că ai prevăzut toate condițiile posibile pe care SE-12 să le aibă la dispoziție ? Inclusiv temperaturile foarte joase ?

— Da ! Cunoscînd analiza cristalului, am prevăzut agregatul cu elementele necesare sintezei (oxigen, azot, hidrogen) în stare lichidă, adică la temperaturi extrem de joase, mergînd pînă la minus 273 de grade. Carbonul necesar sintezei era menținut în heliu lichid, la minus 270 de grade.

— Deci nu nerealizarea temperaturilor a fost cauza...

— Altceva... Dăr ce oare ?

Din nou tac amîndoi.

Pașii lui Andrei măsoară iarăși camera în lung și-n lat. Revede experiența :

— ...Cristalul-model se introduce în recipientul inițial. Se aprind rînd pe rînd becurile de semnalizare. Pe o microfracțiune a

corpului cercetat se repetă analiza. Dacă fișa de analiză a primului cristal corespunde cu compoziția celui de-al doilea, se va aprinde becul portocaliu de confirmare. Becul portocaliu se aprinde.

Începe calculul energiilor de legătură interatomice. Curbele oscilografelor aleargă rapid... Acum urmează să se aprindă becurile corpului de sinteză propriu-zisă, să apară pe ecran simbolurile elementelor alese pentru reacție. Dar se întâmplă ceva cu totul neprevăzut... Un scrișnet pătrunzător... semnalele se sting instantaneu și se aude tăcânitul cunoscut al mecanismului de redactare...

— Andrei, n-a existat o defecțiune la mecanisme ?

— Am controlat imediat funcționarea lor. Totul era în ordine. Totuși, pentru a verifica agregatul, am făcut o sinteză de control pentru o vitamină complexă, cristalină. S-a sintetizat într-un sfert de oră. Mașina e perfectă.

— Atunci nu rămîne decît o posibilitate : n-au corespuns materialele pentru sinteză.

— Și eu mă gîndesc la aceasta. Știi, Tudor, îmi dau seama că ne scapă ceva esențial. Îmi trec prin minte tot felul de idei, dar aceea, principală, care trebuie să fie cheia problemei, nu vine. Trebuie să plec acum, mă așteaptă profesorul.

Andrei trece grăbit pe aleile parcului. O siluetă subțire îi iese în cale.

— Irina !

— Bună seara, Andrei ! Te aștept de mult. Văd că ești grăbit. Nu te opri, merg alături de tine. Trebuie neapărat să-ți povestesc ceva. Mi s-a părut că e un amănunt lipsit de importanță așa... o impresie de-a mea. Dar acum, cînd dezlegarea enigmei pare atît de grea, îmi revine mereu în minte acea viziune de o clipă... Ascultă, Andrei... Uite ce s-a întîmplat cînd am venit la locul unde au fost găsite cristalele. După ce au fost colectate în termosurile cu oxigen lichid cele patru cristale, am vrut să mai cercetez o dată porțiunea de gheață fărîmitată. Pas cu pas am ajuns pînă la poalele peretelui stîncos. Îl simțeam aproape și, ca să pot aprecia distanța, am îndreptat lumina lanternei pe peretele întunecat. Atunci am văzut... Atunci mi s-a părut că zăresc pe poleiala de gheață lucie a stîncii o formă... Cum să-ți spun... În lumina lanternei era ca și cum pe o oglindă netedă ar fi apărut o suprafață zgrunțuroasă... formată din cristale minuscule. Să fi fost cît un lat de palmă... sau ceva mai mică. M-am apropiat alergînd aproape de peretele stîncos. Am luminat locul. Dar n-am mai văzut nimic. Dispăruse... sau fusese doar o iluzie optică ? M-am întors acolo de unde privisem prima oară. Am căutat să regăsesc poziția inițială. Dar n-am mai văzut nimic. Colegii mă grăbeau... Am plecat.

— Și ce formă avea acea imagine, Irina ?

— Un oval... cu un fel de codiță într-o parte... ca o frunză... Crezi că poate avea o legătură cu cele petrecute ?

Din vocea lui Andrei răzbate descumpănirea :

— De unde aş putea să ştiu ? Şi în fond... de ce nu ? Andrei zîmbeşte amar : După cristale care dispar de ce n-ar fi şi imagini care dispar ? Dar ce sînt ele ?

Andrei pune întrebarea cu glas tare, deşi nu aşteaptă nici un răspuns.

— Îţi mulţumesc, Irina. Iartă-mă că te las. Trebuie să intru la profesor.

Al treilea cristal

„Dragii mei prieteni,

Aici este o vară neobişnuit de călduroasă, şi cu greu îmi pot închipui că acolo, la staţiunea noastră, mai bîntuie vijeliile iernii polare.

Nu v-am scris de mult, de două săptămîni, de cînd a eşuat încercarea de a reproduce prin sinteză unul dintre cristale. De atunci întreg colectivul din Ciberna lucrează intens la această problemă. Se fac nişte experienţe uimitoare. Ştiţi la ce concluzii au ajuns cercetătorii ? Sinteza n-a fost posibilă, fiindcă maşina n-avea la dispoziţie elementele chimice necesare într-o formă adecvată. Deşi elementele erau la temperaturi foarte scăzute, ele erau totuşi sub formă atomică şi moleculară. Or, la temperaturi extrem de joase, atomii şi moleculele nu se pot combina între ele. S-a căutat atunci o altă formă de existenţă a materiei în aceste condiţii. Şi ea a fost găsită. Radicali liberi congelaţi ! Aţi auzit de ei ?

În reacţiile chimice, chiar în cele mai obişnuite, intervin atomi liberi sau fragmente de molecule, numite radicali liberi. De exemplu, apa este compusă din radicalul hidrogen H şi radicalul hidroxil OH. Aceşti radicali liberi sînt extrem de instabili şi extrem de greu de captat. La Ciberna s-a descoperit o metodă foarte ingenioasă pentru izolarea lor : se obţin radicalii liberi din moleculele respective prin descărcări electrice de înaltă frecvenţă, iar produsele reacţiei sînt apoi răcite brusc pînă aproape de zero absolut. Şi atunci radicalii liberi cristalizează ! Cu alte cuvinte, se obţin radicali congelaţi, stabili. Am văzut cum arată cristalele radicalilor congelaţi de azot, hidrogen, hidroxil : translucide, colorate în verzui, violet, albastru, cu irizaţii. Chiar la temperaturi foarte scăzute posedă energii uriaşe şi se pot combina între ei.

Sintetizorul electronic SE-12 a şi fost adaptat pentru sinteze cu radicali congelaţi. Acum credem cu toţii că vom putea obţine“...

O răbufnire înăbuşită. Clinchet de geamuri sparte. Strigăte. Irina sare de la masa de scris şi porneste fugind peste straturile

de flori spre pavilionul SE-12. Acolo s-a întâmplat o explozie. Și acolo e Andrei!

Pe Andrei îl găesc fără cunoștință, întins pe jos, cu miinile îndreptate spre marele agregat de sinteză. De jur împrejur, cioburile ecranelor sparte, sirmulițe cu microtransistori la capete. În sertărașul mecanismului final de redactare — un text neterminat : „Sinteza nerealiz...”

*
* * *

Andrei stă întins în așternutul alb, cu ochii fixați în tavan. Nu-l doare nimic, nu i s-a întâmplat nimic grav — s-a lovit la cap în cădere și a leșinat. Dar doctorul a fost de neînduplecat.

— Dumneata ești total epuizat. Nu este normal ca un om tânăr, lovindu-se ușor, să leșine și să rămână fără cunoștință minute în șir. Trei zile de repaus la pat, odihnă completă, somn. Și fără vizitatori, te rog.

Andrei s-a culcat, obosit, supus, indiferent. La ce bun să se opună? Experiența tot n-a reușit. Nici cu radicali. Cu propria-i mină, nesăbuit de încrezător în priceperea lui și în atotputernicia mașinilor, distrusese două cristale. A mai rămas doar un cristal. Al patrulea și ultimul. Singura mărturie a unor fenomene cu totul necunoscute. Cum ar putea să îndrăznească să se mai atingă de el?

Încearcă să adoarmă. Dar gândurile nu vor să plece... Reacția a înaintat incomparabil mai mult decât prima dată. La un moment dat a avut convingerea că drumul pe care pornise — calea radicalilor congelați — este cel bun. Și apoi — explozia. „Sinteză nerealizabilă”.

Se așază în pat, uimit de propriul său gând. Oare accidentul însuși nu demonstrează un adevăr? Gândurile i se învălmășesc o clipă. Să fie calm... Să fie calm acum! Dacă ar veni cineva să-l ajute să se descurce în propriile sale gânduri! Dacă ar putea vorbi cu profesorul sau cu Tudor sau...

— Nu! Pe Irina îi e rușine s-o vadă. A distrus două dintre cristalele „ei”. De-ar veni totuși cineva!

Dar o știe pe sora Amalia! Păzește la ușă ca un cerber. Nu va lăsa pe nimeni...

Andrei se trîntește din nou în pat, cu fața în pernă. Gîndul se cristalizează, încet, prinde expresie : „experiența nu a fost inutilă”.

O atingere ușoară pe umăr.

— Irina! Cum ai intrat?

— Ssst! E taina mea. Am spus... un descîntec pe care l-am învățat de la un pînguin bătrîn și am intrat!

Irina încearcă să glumească, dar ochii ei privesc cu îngrijorare chipul palid și tras al lui Andrei. Cum s-a schimbat în aceste câteva săptămîni!

Continuă să vorbească, de teamă ca Andrei să nu observe îngrijorarea ei.

— Am fost în oraș. Ți-am adus ceva... Cred că o să-ți facă plăcere... Niște piersici congelate... Anul acesta nu s-au copt încă.

— O, ce mult îmi plac... Andrei încearcă să glumească la rîndul lui. Fiecare cu congelații lui : eu — cu radicalii, tu — cu piersicile...

— Dar „congelații mei“ sînt cuminți... Nu fac surprize. Gîndește-te, sînt de acum un an și, vezi, parcă-s vii.

— Vii! Irina, înțelegi? Congelate și totuși vii!

Cît ai clipi, Andrei sare din pat și se năpustește spre ușă.

Puținii trecători din parc se opresc uluiți în fața unui spectacol neobișnuit : șeful laboratorului pentru sinteza substanțelor cosmice în halat și în picioarele goale fuge, urmărit îndeaproape de o fată subțire, în rochiță albastră. Ceva mai departe, o femeie plinuță, cu boneta de infirmieră în cap, încearcă zadarnic să-i ajungă din urmă.

Andrei se distanțează din ce în ce mai mult de cele două urmăritoare.

Ajunge la pavilionul central. Sare treptele cîte două deodată. Împinge ușa de stejar masiv. Profesorul e acolo. Lucrează la masa lui. Nici nu l-a auzit intrînd. Abia atunci Andrei își dă seama de felul în care arată, în halatul lui de infirmerie. Dar e prea tîrziu. Profesorul a ridicat privirea...

— Acum știu... Sinteza nu putea reuși!

Al patrulea cristal

O mină electronică se deplasează lent în interiorul camerei de reacție, spre colțul în care se găsește într-un vas cu oxigen lichid ultimul cristal. Cu mișcări de o precizie neînchipuită se afundă și scoate cristalul din mediul lichid. Il depune apoi cu precauție pe o placă metalică în mijlocul camerei suprarăcite.

— Așadar, uite-l, ultimul cristal! Irina stă în picioare, cu mîinile încleștate pe spătarul scaunului. E ultimul... Ce se va întîmpla cu el acum?

Este ora cinci după-amiază. Marea experiență din pavilionul temperaturilor suprascăzute a început.

În centrul laboratorului este instalat puternicul agregat pentru realizarea temperaturilor apropiate de zero absolut. Unul dintre pereții metalici ai camerei de reacție a fost înlocuit printr-un perete de sticlă de grosime neobișnuită. Vijiile compresoarele, șuieră scintele descărcărilor electrice. Acul indicator de temperatură se înclină tot mai mult pe cadran: — 220°C, — 230°C, — 250°C...

La tabloul de comandă e însuși profesorul.

Andrei și Tudor supraveghează funcționarea aparatelor.

Cristalul sclipește slab pe placa lui de metal. Un vișit ușor... Irina tresare. Dar n-a fost decît declanșarea camerei de filmare. Apoi...

E oare o nălucire? Strălucirea cristalului se intensifică, scliptirile palide se înviorează, o irizație neîntreruptă își revarsă curcubeul de culori. Roșu, violet, verde, portocaliu...

— Ce frumusețe! Parcă e viu! șoptește Irina.

— Acțiunea temperaturilor scăzute, aude vocea lui Andrei.

— Începeți alimentarea! comandă profesorul. Radicalul azot!

Și iar acea mină fantastică aduce un cristal translucid, unul dintre radicalii congelați cristalini creați de Andrei. Cele două cristale stau acum alături, aproape lipite unul de altul. Primul — mai mare, misterios și vesel parcă în revărsarea lui de culori. Al doilea — mai mic, verzui, ca un cristal de gheață.

Deodată... Cristalul mai mare începe să se deformeze, fațetele lui se alungesc întii mai puțin, apoi vizibil în direcția cristalului de radical. Încă o clipă și... cristalul radicalului nu mai există. Cristalul străin s-a strîns din nou la forma lui inițială, doar că e și mai sclipitor, iar fațetele i s-au bombat abia perceptibil.

— Andrei, continuă alimentarea! Radical hidrogen!

Și din nou mișcarea fascinantă — prin precizia ei — a mîinii electronice, radicalul violet de hidrogen alături de cristalul multi-color și apoi din nou cristalul străin — singur.

Trec minute, sferturi de oră, ore.

Timpul e marcat doar de acele cronometrelor. Cei din laborator au uitat de scurgerea lui. Nimeni nu observă cînd crepusculul învăluie Ciberna și nici cînd se aprind licăririle primelor stele.

...Radical de azot, radical de hidrogen, radical carboxil... Și iar de la început... Radical de azot...

De mult nu se mai aud comenzile profesorului. Andrei manipulează singur butoanele mîinii electronice și ea, supusă, aduce pe rînd cîte un nou cristal. Pe obrajii lui Andrei curg picuri mari de sudoare, cămașa i s-a lipit de corp... El nu observă nimic...

Acolo, între pereții de metal și de sticlă care delimitează domeniul temperaturilor suprascăzute, cristalul și-a pierdut de mult forma de octaedru. Fațetele i s-au umflat treptat, pînă a devenit o sferă. Apoi, într-un punct al sferei a apărut o mică protuberanță. Sfera s-a alungit...

— Se va diviza oare? Ca un microb... îi trece prin minte Irinei și se cutremură involuntar de un fior de oroare.

Dar sfera nu se divide. Cristalele radicalilor dispar în corpul ei, iar mica protuberanță se alungește, se înalță încet, ca o tijă.

— Radical de azot, radical de hidrogen...

Tija se îngroașă și se rotunjește la capătul de sus. Acum, dincolo de peretele de sticlă, sînt două sfere, reunite printr-un fir. Sfera de jos mai mare, cea de sus — mai mică. Cele două sfere devin egale... Sfera de sus o întrece în mărime pe cea de la bază...

Radical de azot... Cristalul adus rămîne neatins lingă sfera de la bază. Înglobarea a încetat.

Dar sfera de sus continuă să se mărească, se alungește acum...

Un pocnet scurt răbufnește dincolo de peretele de sticlă. O străfulgerare violetă învâluie pentru cîteva clipe strania formă, iar atunci cînd se risipește, în vârful tijei apare distinct ovalul verde-albăstrui al unei frunze. Lucioasă și groasă, cu zimți rotunjiți pe margine, se leagănă abia vizibilă în urma șocului produs de răbufnire.

Afară mijesc zorile.

În laboratorul pavilionului temperaturilor suprascăzute, un grup de oameni în picioare admiră în tăcere acest sol uimitor al lumii frigului extrem, care-și înalță unica-i frunză dincolo de peretele gros de sticlă.

— O recunosc! I-am văzut urma lăsată pe colțul de stîncă, rostește, în sfîrșit, Irina.

* * *

La răsărit, cerul a devenit roșu. Pe frunze și ierburi lucesc stropi mari de rouă. Andrei și Irina trec încet pe aleile parcului.

— Vezi, Irina, ca și varietatea materiei, varietatea formelor de viață e infinită. În sistemul nostru solar, pe planeta Pluton, temperatura scade pînă la — 230°C. Pe alte planete, în alte sisteme, în alte galaxii există cu siguranță temperaturi mai scăzute. La aceste temperaturi, reacțiile dintre elemente, în forma în care le întîlnim pe Pămînt, sînt practic inexistente. Dar acolo, de unde au venit cristalele, asemenea reacții au avut loc. Experiența cu accidentul

ne-a dovedit posibilitatea interacțiunii dintre radicalii chimici care, la temperaturile extrem de joase ale acelor planete îndepărtate, sînt cristalizați. Ei joacă acolo rolul pe care-l au pentru noi atomii și moleculele. Radicalii chimici poartă însă sarcini electrice. Așa se explică intensitatea ionizării, așa se explică explozia produsă prin reacția violentă dintre radicali. Și acolo, ca și pe Pămîntul nostru, din atomi și molecule, din combinarea radicalilor s-au născut forme vii ale materiei. Poate foarte simple, foarte primitive, dar vii, Irina. Iată ce nu știa să facă mașina — să producă substanța vie...

Acum îmi pot explica multe. Semînțele pot rezista întotdeauna cu mult mai bine decît planta care le-a produs. După mii de ani au încolțit boabele de grâu din mormintele faraonilor... Planta răsărită pe planeta de gheață a pierit după căderea pe Pămînt... Pentru ea temperatura de la pol era prea ridicată. Forma de pe perete văzută de tine era urma lăsată de planta ce s-a descompus. În schimb, semînțele octaedrice pe care noi le-am luat drept cristale erau mai rezistente, iar oxigenul lichid le-a salvat viața.

— Andrei, dar granulele dintr-un aliaj cu o structură de oțel inoxidabil... Să fie doar o întimplare? Oare a fost doar un meteorit P...

Andrei nu răspunde. Își trece brațul în jurul umerilor Irinei și rămîn amîndoi tăcuți, contemplînd globul roșu al soarelui, care-și revarsă primele raze deasupra Cibernei.

Cititorii au cuvîntul

Citesc și urmăresc cu statornicie apariția fiecărui număr al minunatei dv. Colecții, încă de la primul ei număr, acel „Meteorit de aur” apărut cu destui ani în urmă, într-o toamnă.

Astăzi sînt deja la cel de-al 173-lea număr și în cele peste 5 500 de pagini ale Colecției am avut ocazia să încerc cele mai extraordinare impresii și sentimente. Am trăit alături de mulți, de foarte mulți eroi ai nenumăratelor povestiri publicate, călătorind în zilele fantastice ale deceniilor, secolelor sau chiar ale multimileniilor viitoare. Acest viitor va înceta cu siguranță de a mai fi fantastic datorită muncii și geniului creator, datorită atît micilor cărămizi puse de cei mulți și harnici, cît și blocurilor gigantice adăugate de mergătorii înainte la tezaurul științei, tehnicii și culturii universale.

Pot fi spuse nenumărate lucruri bune despre Colecție, deși în paginile ei au apărut și unele lucrări mai slabe.

Colecția a publicat opere ale unor autori recunoscuți ca deschizători de drumuri, ca I. A. Efremov, ale cărui lucrări sînt toate pietre unghiulare ale genului. În ceea ce privește ideile, concepțiile și originalitatea, scrierile acestui autor au o densitate nemăintîlnită și strălucesc prin îndrăzneală și frumusețe.

Valoroase sînt și alte lucrări tipărite în Colecție, de autori mai puțin vestiți, probabil tineri, care de asemenea se impun prin imaginația lor temerară, cum sînt romanele „Paradoxala aventură”, „O iubire din anul 41042”, „Prizonierii beznei de foc”, „Sfîrșitul orașului subteran”, „Pasărea de piatră” și multe altele care în decursul a șapte ani au umplut filele Colecției. De asemenea și „Uranium” poate fi considerat printre lucrările foarte bune, mai ales dacă autorii se vor hotări să publice și urmarea făgăduită.

DRULEA IOAN

Șantierul „Fabrica de ciment” — Bicăz

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiunile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU

• • IUNIE 1962